[2018] 1 S.C.R.848

ମେସର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫାର୍ମର୍ସ ଫର୍ଟିଲିଜର କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ଲିମିଟେଡ଼

ବନାମ

ମେସର୍ସ ଭଦ୍ର ଉତ୍ପାଦ

(ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 824/2018)

ଜାନୁଆରୀ 23, 2018

[ଆର୍.ଏଫ୍. ନରିମାନ ଏବଂ ନବୀନ ସିହ୍ନା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1996 - ଧାରା 2 (c), 31 (6), 32 ଏବଂ 34 - ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ - ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯାହା ତମାଦିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର କରେ, ତାହାକୁ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ କି ଏବଂ ଏପରି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ବାତିଲ କରାଯାଇପାରିବ କି - ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା : ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ହଁ, ଧାରା 31 (6)ର ଭାଷା ପ୍ରକୃତିଗତ ଭାବରେ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ - ଉକ୍ତ ଉପଧାରାକୁ ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ଯେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାରିତା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସଦଭାବନା ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା "ଯେକୌଣସି ବିଷୟ" କୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରିଥାଏ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ - "ବିଷୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ବ୍ୟାପକ ପ୍ରକୃତିର ଏବଂ ପକ୍ଷମାନେ ବିବାଦରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ - ତେଣୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦର କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯାହାର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଦେବାକୁ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହୋଇପାରେ - ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ହଁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 (1) (c) ରେ ଏପରି ଏକ "ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ର ଅର୍ଥ ରହିଛି ଏବଂ "ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ, ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ - ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ, 1996 - ଧାରା 47 ।

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1996 - ଧାରା 16 - ଡିଫୋମର୍ସ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ଟେଣ୍ଡର ତଦନ୍ତ ଜାରି କରିଥିଲେ - ଉତ୍ତରଦାତା ସଫଳତାର ସହ ଏହାର ନିଲାମ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତା ଡିଫୋମର୍ସ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲେ - ଉତ୍ତରଦାତା ଦେୟ ଦାବି କରିଥିଲେ - ତଥାପି, ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଦେୟ ଦେବାକୁ ଏବଂ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ - ଯେହେତୁ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା, ଉତ୍ତରଦାତା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଆହ୍ୱାନ କରିଥିଲେ – ତମାଦିର ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ପ୍ରଥମେ ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଉତ୍ତରଦାତା-ଦାବିଦାରଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଦାବି ସମୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇନାହିଁ - ଏକ ତମାଦି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଧିକାରିତା

କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ, ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡିବ, ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର ହେବା ପରେ ହିଁ ଏହିପରି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ - ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା : ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ରାୟ ହେଉଛି ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯାହା ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ - ଏପରି ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯାହା ଧାରା 16 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନିଜସ୍ୱ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଜଡିତ ନୁହେଁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (5) ଏବଂ (6) ର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ - ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ସଂସଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34କୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ଉପରେ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଏକତ୍ର କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରେ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ - ଖଣ୍ଡିତ ଆପତ୍ତିଗୁଡିକ ଭଳି ଖଣ୍ଡିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟଗୁଡ଼ିକ ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚର କାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ - "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" - ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1996 ର ଧାରା 16 ରେ ବ୍ୟବହୃତ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ - ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ମତବାଦ/ନୀତି - କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍ - କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍ ନୀତି - ଆଲୋଚନା କରାଗଲା - ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ, 1996 - ଧାରା 30, 31 - UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନ -ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ : <u>ତମାଦି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରଥମେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କୁହାଯାଇପାରିବ କି ?</u>

1.1 ଯେପରି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1996 ର ଧାରା 2 (c) ଏବଂ ଧାରା 31 (6) ରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ, ଯେ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏହା କହିବା ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଅଧିନିୟମ ନୀରବ ଅଟେ ଏବଂ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କ'ଣ ତାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ନାହିଁ । ଧାରା 31 (6) ଯାହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପରିସରକୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ କରିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଦର୍ଶାଇଥାଏ ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯେକୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ ।

1.2 ଧାରା 31 (6) ର ଭାଷା ବ୍ୟାପକ ପ୍ରକୃତିର ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ଉପଧାରାକୁ ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ଯେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାରିତା

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ସଦଭାବନା ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି, ଏବଂ ଏହା "ଯେକୌଣସି ବିଷୟ" କୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ । "ବିଷୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ବ୍ୟାପକ ପ୍ରକୃତିର, ଏବଂ ପକ୍ଷମାନେ ବିବାଦରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ତେଣୁ ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦର ଯେକୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯାହାର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହୋଇପାରେ । ତେବେ, ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ, ସେହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଏକାଧିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଜାରି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିପାରେ । ତେବେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଖଣ୍ଡିତ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିବା ଦ୍ୱାରା, ଯାହା ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ବିବାଦର ସମାଧାନ କରିବା ବିଳମ୍ବ ହେବ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପକାଯିବ । ତେଣୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ଯେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ମାମଲାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ସୁବିଧା ଅଛି କି ନାହିଁ । ପରିଶେଷରେ, ସମସ୍ତ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଉପାୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ ।

1.3 ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ, ଧାରା 32 (1) ମଧ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଅଟେ । ଏହି ଧାରାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମାପ୍ତ ହେବ, ଏହିପରି ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପୂର୍ବରୁ ଏକ କିମ୍ବା ଅଧିକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥାଏ, ଯାହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଶେଷ ହୁଏ ଯାହା ଶେଷରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଅବଶିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର କରେ ।

1.4 ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଉଲ୍ଲିଖିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ଆଧାରରେ ପରୀକ୍ଷିତ, ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଯେ ଯେହେତୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାମଲାର ସମାଧାନ କରିଛନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଶେଷରେ ସୀମା ପ୍ରସଙ୍ଗ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଉଛି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 (1) (c) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏକ "ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଏବଂ "ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା, ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି ।

ସତୱନ୍ତ ସିଂ ସୋଧି ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ (1999) 3 ଏସ.ସି.ସି. 487 [1999] 2 ଏସ.ସି.ଆର. 230; *ମ୍ୟାକଡର୍ମଟ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଇଙ୍କ. ବନାମ ବର୍ନ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍* (2006) 11 ଏସ.ସି.ସି. 181: [2006] 2 ସପ୍ଲି. ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 409 - ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।

ଏକ୍ସମାର ବି.ଭି. ବନାମ ଜାତୀୟ ଇରାନୀୟ ଟ୍ୟାଙ୍କର କମ୍ପାନୀ. [1992] 1 ଲୟଡଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି 169 - ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ମେସର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫାର୍ମର୍ସ ଫର୍ଟିଲିଜର କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ

ମେସର୍ସ ଭଦ୍ର ଉତ୍ପାଦ

<u>ଏକ ସୀମା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯିବ କି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ କି ?</u>

2.1 ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1996ରେ ଧାରା 16, ଯାହା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଆଇନରେ କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍-କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍ ନୀତି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି , ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିଜ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଶାସନ କରିପାରନ୍ତି । ଏକ ସମୟରେ, ନିୟମ ଥିଲା ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଚୁକ୍ତିରୁ ଆସିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥିବାରୁ, ଚୁକ୍ତିରେ ଥିବା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଖଣ୍ଡର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ବୈଧତା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହା କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍ ନୀତିକୁ ବାଟ ଦେଖାଇଥିଲା, ଯାହାକୁ UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

2.2 ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (1) ରୁ (4) UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 ଉପରେ ଆଧାରିତ । କମ୍ପେଟେଂଜ୍ ନୀତି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଚୁକ୍ତିର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆପତ୍ତି ଉପରେ ଶାସନର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଅଧିକାରିତା ସହିତ ଜଡିତ । ଧାରା 16 (1) ର ଭାଷାରେ ଯାହା ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣ ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରେ, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଏହା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣ ବିବାଦର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ କି ନାହିଁ ।

2.3 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର" ରେ ତିନୋଟି ଜିନିଷ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି : (1) ଏକ ବୈଧ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାଜିନାମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଛି କି ନାହିଁ; (2) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଗଠିତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ; ଏବଂ (3) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାଜିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ହେବା ଉଚିତ ।

2.4 ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅଟେ, ଯାହା ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ପୃଥକ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ । ଧାରା 16 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଜଡିତ ନଥିବା ଏପରି ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (5) ଏବଂ (6) ର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ । ସଂସଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34କୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ଉପରେ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଏକତ୍ର କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ପରେ ଧାରା 34 ଅଧୀନରେ ଏକ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ । ଖଣ୍ଡିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭଳି ଖଣ୍ଡିତ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚର କାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଜାତୀୟ ତାପଜ ଶକ୍ତି ନିଗମ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ସାଇମେନ୍ସ ଆଟକିଙ୍ଗେସେଲସ୍କାଫ୍ଟ (2007) 4 ଏସ.ସି.ସି. 451; ***ଇଙ୍ଗାଭିରା ମଠାଇ ବନାମ ବର୍କ ବର୍କ*** [1964] 1 ଏସ.ସି.ଆର. 495 - ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।

ସରକାରୀ ନ୍ୟାସୀ ବନାମ ସଚିନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଚାଟାର୍ଜୀ (1969) 3 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 92; ଆଣ୍ଟୁରଙ୍ଗ୍ ଧୋନି ଚୌଗୁଲେ ବନାମ ମାରୁତି ହରି ଯାଦବ [1966] 1 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 102; *ଆନିସ୍ମିନିକ୍ ବନାମ ବିଦେଶୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୟୋଗ* (1969) 2 ଏ.ସି. 147; *ଏମ୍.ଏଲ୍. ସେଠୀ ବନାମ ଆର.ପି. କପୁର* (1972) 2 ଏସ.ସି.ସି 427 : [1973] 1 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 697; *ହରି ପ୍ରସାଦ ମୁଲଶଙ୍କର୍ ତ୍ରିବେଦୀ ବନାମ ଭି.ବି. ରାଜୁ* (1974) 3 ଏସ.ସି.ସି. 415 [1974] 1 ଏସ.ସି.ଆର. 548; *ଆଇ.ଟି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ସିଗନୋଡ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ସି.ସି.ଇ.* (2004) 3 ଏସ.ସି.ସି. 48 [2003] 5 ସପ୍ଲି. ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 751; *ଫୋରଶୋର୍ କୋପ୍.ହାଉସିଂ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ପ୍ରବୀଣ ଡି. ଦେଶାଇ* (2015) 6 ଏସ.ସି.ସି. 412 [2015] 5 ଏସ.ସି.ଆର. 1075 - ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

<u>ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଧି ପ୍ରସଙ୍ଗ</u>

[1992] 1 ଲୟଡଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି 169	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 13 ରେ
[1999] 2 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 230	ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ଉପରେ
[2006] 2 ସପ୍ଲି. ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 409	ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15 ଉପରେ
[1969] 3 ଏସ.ସି.ଆର. 92	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21 ରେ
[1964] 1 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 495	ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 22 ଉପରେ
(2007) 4 ଏସ୍.ସି.ସି. 451	ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 23 ଉପରେ
[1966] 1 ଏସ.ସି.ଆର. 102	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 24 ରେ
(1969) 2 ଏ.ସି. 147	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 25 ରେ
[1973] 1 ଏସ.ସି.ଆର. 697	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 25 ରେ
[1974] 1 ଏସ.ସି.ଆର. 548	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 26ରେ
[2003] 5 ସପ୍ଲି.ଏସ.ସି.ଆର. 751	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 27 ରେ
[2015] 5 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 1075	ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ 28 ରେ

ମେସର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫାର୍ମର୍ସ ଫର୍ଟିଲିଜର କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ

ମେସର୍ସ ଭଦ୍ର ଉତ୍ପାଦ [ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆର୍. ଏଫ୍. ନରିମାନ]

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 824/2018 ।

ଏ.ଆର୍.ବି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 31/2015 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କଟକର ତା 30.06.2017 ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

କେ.କେ. ବେଣୁଗୋପାଳ, ଏ.ଜି., ବାଲାଜୀ ଶ୍ରୀନିବାସନ୍, ଆଲୋକ କୁମାର, ଅମିତ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ, ସୁଶ୍ରୀ ସୋମ୍ୟା ଯାଦବ, ସୁଶ୍ରୀ ଆକୃତି ଶର୍ମା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ, ଅଭି ପାଣ୍ଡେ ଅଧିବକ୍ତାଗଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ।

ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା ଅଜିତ କୁମାର ସିହ୍ନା, ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟା ସିହ୍ନା, ସୁଶ୍ରୀ ମୋହିନୀ ପ୍ରିୟା, ସୁଶ୍ରୀ ଉପାସନା ନାଥ ଅଧିବକ୍ତାଗଣ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆର୍.ଏଫ୍. ନରିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

1. ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

2. ଏକ ମଜାଦାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ ଯେ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯାହା ତମାଦି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର କରେ, ତାହାକୁ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ କି, ଏବଂ ଏହିପରି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1996(ଏହା ପରେ "ଅଧିନିୟମ" ଭାବରେ ସୂଚିତ)ର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ବାତିଲ କରାଯାଇପାରିବ କି । ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନକୁ ଫଏସଲା କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

3. ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଆବେଦନକାରୀ ଡିଫୋମର୍ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ସମେତ 19ଟି ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଏକ ଟେଣ୍ଡର ତଦନ୍ତ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କର ନିଲାମ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ, ଯାହାର ଅନୁସରଣରେ 11 ଏପ୍ରିଲ, 2007 ସୁଦ୍ଧା 3,08,880 ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ P_2O_5 ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ଥିବା 800 ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଡିଫୋମର୍ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ 2 ନଭେମ୍ବର 2006 ତାରିଖ ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ଅଭିପ୍ରାୟ ପତ୍ର ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା 800 ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଡିଫୋମର୍ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲେ, ତଥାପି, ସେମାନେ 1 ନଭେମ୍ବର, 2007 ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଲକ୍ଷ୍ୟରଖାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ହାସଲ କରିପାରିନଥିଲେ, ଯାହା ଯୋଗାଣ ସମୟର ବୈଧତା ଥିଲା । ଯଥେଷ୍ଟ ବିଳମ୍ବ ପରେ, 6 ଜୁନ୍, 2011 ରେ, ଉତ୍ତରଦାତା 27 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 2012 ରେ 6,35,74,245/- ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାବି କରି ଏକ ଆଇନଗତ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ଏବଂ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ଯେହେତୁ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ଉପୁଜିଥିଲା, 1 ଅକ୍ଟୋବର, 2014 ରେ ଉତ୍ତରଦାତା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ 25 ଜାନୁଆରୀ, 2015 ରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦୀପକ ବର୍ମାଙ୍କୁ ଏକମାତ୍ର ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । 3 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2015 ରେ, ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । 23 ଜୁଲାଇ, 2015 ରେ, ବିଦ୍ୱାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ପ୍ରଥମେ ସୀମା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ

ବୋଲି ଭାବିଲେ, କରଣ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଅଧିବକ୍ତା ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ କେବଳ ଦସ୍ତାବିଜ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଆଧାରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇପାରିବ । ଏହା ପରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଦାବିଦାରଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଦାବି ସମୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଏହାକୁ 'ପ୍ରଥମ ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ' ଭାବରେ ପରିକଳ୍ପନା କରିଛି । 8 ଅକ୍ଟୋବର, 2015 ରେ, ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ବିବୃତି ଦେଇ ଧାରା 34 ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନାହିଁ । ବିଦ୍ୱାନ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ଦୋହରାଇ 2017 ଜୁନ୍ 30 ତାରିଖର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା ।

4. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ବିଦ୍ୱାନ ମହାନ୍ୟାୟବାଦୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କେ.କେ. ବେଣୁଗୋପାଳ, ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ 23 ଜୁଲାଇ, 2015 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏବଂ ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରିବା କରିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ । ସେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି **ଜାତୀୟ ତାପଜ ଶକ୍ତି ନିଗମ ଲିମିଟେଡ଼ ବନାମ ସାଇମେନ୍ସ ଆଟକିଙ୍ଗେସେଲସ୍ଚାଫ୍ଟ ,** (2007) 4 ଏସ.ସି.ସି. 451 ର ରାୟ ସମେତ ଅନେକ ରାୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜର ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିଥିଲେ । ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କ'ଣ ତାହା ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ରାୟ ବିଷୟରେ ସେ ଆମକୁ ସୂଚିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ମତରେ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ତମାଦି ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହୋଇଥିବାରୁ, ଶେଷରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ଆପତ୍ତି କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ।

5. ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ଅଜିତ କୁମାର ସିହ୍ନା ମଧ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ବିଭିନ୍ନ ଧାରା, ବିଶେଷ କରି ଧାରା 16 ଏବଂ 37 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିଥିଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ତମାଦିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଏକ ରାୟ ହେଉଛି "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ଉପରେ ଏକ ରାୟ ଏବଂ ସେ ବିଷୟରେ ଯେକୌଣସି ତଥ୍ୟ ମାମଲାର ମୂଳକୁ ଯାଇଥାଏ । ଏହି ମାମଲା ହୋଇଥିବାରୁ, ଧାରା 16 ର ଅଭ୍ୟାସକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ, ଏବଂ ଯେହେତୁ ସୀମିତତାର ଆବେଦନ ବିଦ୍ୱାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଛି, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆଗକୁ ଜାରି ରଖିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ପରେ ହିଁ ଆପତ୍ତିକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାକୁ ପଡିବ । ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 37 ର ଯୋଜନା, ବିଶେଷ କରି ଧାରା 37 (2) (a), ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଆବେଦନ କେବଳ ଧାରା 16 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶରେ ହୁଏ ଯାହା ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରେ ନାହିଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ବରଂ ଏହା କେବଳ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16

ଅନୁଯାୟୀ ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶ । ସେ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ରାୟ ଉପରେ ମଧ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ରାୟ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏକ ସୀମା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରିତାକୁ ଯାଇଥାଏ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ଆକର୍ଷିତ ହେବ ।

6. ଉଭୟ ପକ୍ଷର ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ, ପ୍ରଥମେ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥିର କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

"2. ସଂଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକ । — (1) ଏହି ଭାଗରେ, ଯଦି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନ୍ୟଥା ଆବଶ୍ୟକ କରେନହିଁ, -

(ଗ) "ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ;

XXX XXX XXX

16. ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣର କ୍ଷମତା । —

(1) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ବୈଧତା ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ସହିତ ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରିବେ, -

(a) ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଖଣ୍ଡ ଯାହା ଏକ ଚୁକ୍ତିର ଅଂଶବିଶେଷ, ତାହା ଚୁକ୍ତିର ଅନ୍ୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଏକ ଚୁକ୍ତି ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ; ଏବଂ

(b) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେ ଚୁକ୍ତିଟି ଅବୈଧ, ଏହା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଖଣ୍ଡର ଅବୈଧତାକୁ ଆଇନତଃ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ନାହିଁ ।

(2) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଅଧିକାରିତା ନଥିବା ଆବେଦନ, ପ୍ରତିରକ୍ଷା ବିବୃତି ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ଉତ୍ତୋଳନ ହେବ ନାହିଁ ; ତେବେ, କୌଣସି ପକ୍ଷ କେବଳ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏପରି ଏକ ଆବେଦନ ଉଠାଇବାକୁ ବାରଣ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

(3) ଏକ ଆବେଦନ ଯାହା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଅଧିକାରର ପରିସରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଛି, ତେବେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ ଏହାର ଅଧିକାରର ପରିସର ବାହାରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ହେଲା ମାତ୍ରେ ଉଠାଯିବ ।

(4) ଉପଧାରା (2) କିମ୍ବା ଉପଧାରା (3) ରେ ସୂଚିତ କୌଣସି ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ଯଦି ସେ ବିଳମ୍ବକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି ।

(5) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉପଧାରା (2) କିମ୍ବା ଉପଧାରା (3) ରେ ସୂଚିତ ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଜାରି ରଖିବେ ଏବଂ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

(6) ଏପରି ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ପକ୍ଷ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ ।

XXX XXX XXX

31. ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଫର୍ମ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ । -

(6) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ, କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦେଇପାରନ୍ତି ।

XXX XXX XXX

32. କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପରିସମାପ୍ତି । - (1) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସମାପ୍ତ ହେବ ।

XXX XXX XXX

37. ଆବେଦନଯୋଗ୍ୟ ଆଦେଶ । — (1) ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶଗୁଡିକରୁ (ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାହାଠାରୁ ନୁହେଁ) ଏକ ଆବେଦନ, ଆଦେଶ ପାରିତ କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର ମୂଳ ଆଦେଶର ଆବେଦନ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଧିକୃତ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ରହିବ, ଯଥା : —

(a) ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ପଠାଇବାକୁ ମନା କରିବା ;

(b) ଧାରା 9 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ମଞ୍ଜୁର କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ;

(c) ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରିବା କିମ୍ବା ବାତିଲ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ।

(2) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏକ ଆଦେଶରୁ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ରହିବ -

(a) ଧାରା 16 ର ଉପଧାରା (2) କିମ୍ବା ଉପଧାରା (3) ରେ ସୂଚିତ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ; କିମ୍ବା

(b) ଧାରା 17 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ପଦକ୍ଷେପ ମଞ୍ଜୁର କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ।

(3) ଏହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନରେ ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶରୁ କୌଣସି ଦ୍ୱିତୀୟ ଆବେଦନ ରହିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଧାରାରେ ସେମିତି କିଛି ନାହିଁ , ଯାହା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ କିମ୍ବା ଛଡ଼ାଇ ନେବ ।

7. ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ : ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରଥମେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କୁହାଯାଇପାରିବ କି, ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, କୌଣସି ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯିବ କି ନାହିଁ, ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ଅଧୀନରେ ଆସିବ କି ନାହିଁ ।

8. ଧାରା 2 (c) ଏବଂ ଧାରା 31 (6) ରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ, ଯେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କେବଳ ଏହି ବିବୃତି ବ୍ୟତୀତ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ନୀରବ ଅଟେ ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କ'ଣ ତାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମ ପାଖରେ ଧାରା 31 (6) ରହିଛି, ଯାହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପରିସରକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥାଏ ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି, ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି ।

9. ଧାରା 31 (6) ର ଭାଷା ବ୍ୟାପକ ପ୍ରକୃତିର ବୋଲି ବିଚାରପୂର୍ବକ ଦିଆଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ଉପଧାରାକୁ ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ଯେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ସଦଭାବନା ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି, ଏବଂ ଏହା "ଯେକୌଣସି ମାମଲା" କୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରିଥାଏ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ । "ମାମଲା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ବ୍ୟାପକ ପ୍ରକୃତିର, ଏବଂ ପକ୍ଷମାନେ ବିବାଦରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ତେଣୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦର ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ଯାହାର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହୋଇପାରେ । ତଥାପି, ସତର୍କତାର ଏକ ଟିପ୍ପଣୀ ଯୋଗ କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ, ସେହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଏକାଧିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଜାରି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ତେବେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଖଣ୍ଡିତ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିବା ଦ୍ୱାରା, ଯାହା ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ବିବାଦର ସମାଧାନ ବିଳମ୍ବ ହେବ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପକାଯିବ । ତେଣୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ଯେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଏଡ଼ାଇବାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ମାମଲାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ସୁବିଧା ଅଛି କି ନାହିଁ । ପରିଶେଷରେ, ସମସ୍ତ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଉପାୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ।

10. ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ, ଧାରା 32 (1) ମଧ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଅଟେ । ଏହି ଧାରାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମାପ୍ତ ହେବ, ଏହିପରି ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପୂର୍ବରୁ ଏକ କିମ୍ବା ଅଧିକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥାଏ, ଯାହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ପରିଣତ ହୁଏ ଯାହା ଶେଷରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଅବଶିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର କରେ ।

11. ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ, 1996, ଇଂରାଜୀ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିବା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ । ଏହାର ଧାରା 47 ରେ କୁହାଯାଇଛି :

"47 ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଏବଂ C

(1) ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହମତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ମାମଲାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଏକାଧିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି ।

(2) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ, ବିଶେଷ କରି, ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି –

(a) ସମଗ୍ର ଦାବିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ, କିମ୍ବା

(b) ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରତି-ଦାବିଗୁଡିକର କେବଳ ଏକ ଅଂଶକୁ ।

(3) ଯଦି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏପରି କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ଏହାର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ପ୍ରସଙ୍ଗ, କିମ୍ବା ଦାବି କିମ୍ବା ଦାବିର କିଛି ଅଂଶ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବେ, ଯାହା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅଟେ ।

12. ଏହି ଧାରାକୁ ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ ସ୍ଥିର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ମାମଲାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକାଧିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପରେ । ସମଗ୍ର ଦାବିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଇଂରାଜୀ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହେବ । ଇଂରାଜୀ ଅଧିନିୟମ ଉପଦେଶାତ୍ମକ ଭାବରେ "ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ" କିମ୍ବା "ଆଂଶିକ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରେ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଇଂରାଜୀ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 47 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନେଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବ ।

13. **ଏକ୍ସମାର ବି.ଭି. ବନାମ ଜାତୀୟ ଇରାନୀୟ ଟ୍ୟାଙ୍କର କମ୍ପାନୀ** [1992] 1 ଲୟଡଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି 169 ରେ, ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ରହିଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତିଆରୋପ ଦାବିର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଦାବିଦାରଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏପରି କୌଣସି

ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଜାରି କରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ବିସ୍ତୃତ କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବିଚାରପତି ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଥିବା ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସମୀକ୍ଷା କରିବାର ଅଧିକାରିତା ତାଙ୍କର ଥିଲା ।

14. **ସତୱନ୍ତ ସିଂ ସୋଧି ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ** (1999) 3 ଏସ.ସି.ସି. 487 ରେ 491 ଏବଂ 493 ରେ, ସେହି ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ଯାଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ ଏପରି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟମ କରାଯାଇପାରିବ କି କିମ୍ବା ପରେ ସମସ୍ତ ଦାବି ଉପରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଅଧିକ୍ରାନ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ :

> "6. ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କେତେ ପରିମାଣରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବ କିମ୍ବା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ରହିବ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ରୂପ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଯଦି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କେବଳ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଏହାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଶକ୍ତି ରହିବ ଏବଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ରହିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶେଷରେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ତେବେ ଏହାର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରଭାବ ରହିବ ଏବଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ରହିବ । ଏହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ପ୍ରକୃତିର ବୋଲି ତା 26-11-1992 ରିଖର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏହା ସୂଚିତ କରେ ନାହିଁ ।

ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ତା'ପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ :

> "11. *ରିଖାବଦାସ ବନାମ ବଲ୍ଲଭଦାସ* [ଏ.ଆଇ.ଆର୍. 1962 ଏସ୍.ସି. 551] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ : 1962 ସପ୍ଲି (1) ଏସ.ସି.ଆର. 475] ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଥରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । *ଜୁଗ୍ଗିଲାଲ କମଲାପାଟ ବନାମ ଜେନେରାଲ ଫାଇବର ଡିଲର୍ସ ଲିମିଟେଡ଼* [ଏ.ଆଇ.ଆର. 1962 ଏସ.ସି. 1123: 1962 ସପ୍ଲି (2) ଏସ.ସି.ଆର. 101] ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ ଯେ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ତାଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବା ପରେ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା ସେହି ସମାନ ବିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେହି

ସମାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ କିଛି କରିହେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଦାବି ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନଥିଲା । ତେଣୁ, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏବଂ ଲିଖିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଯଦିଓ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଘୋଷିତ ହୋଇନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତଥାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇପାରିଥିଲା, ତେଣୁ ଦଫା 1 ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟମ ଆମ ପାଇଁ ସଠିକ୍ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ଯେହେତୁ ଦଫା 1 ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦାବି ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନର୍ବାର ବିଚାର କରାଯାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା ଏବଂ ଏହାକୁ ତା 28-1-1994 ରିଖରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ଏହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏହି ଦିଗ ଉପରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ମଧ୍ୟ ଆମ ପାଇଁ ସଠିକ୍ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ । ତେଣୁ, ଦଫା 1 ଏବଂ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତା 26-11-1992 ରିଖର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟମ ହେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ତାହା ବ୍ୟତୀତ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ତା 28-1-1994 ରିଖର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟମ ହେବ ।

ତେଣୁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ପ୍ରଥମ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଯାହା ଶେଷରେ ଦାବିର ଦଫା ସଂଖ୍ୟା 1 ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର କରିଥିଲା ତାହାକୁ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା କାରଣ ଏହା ଶେଷରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦାବି 1 ସ୍ଥିର କରିଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ପୁନର୍ବାର ପୁନର୍ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

15. **ମ୍ୟାକଡର୍ମଟ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଇଙ୍କ ବନାମ ବର୍ନ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍** (2006) 11 ଏସ.ସି.ସି. 181 ପୃଷ୍ଠା 211-212ରେ, 'ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବୈଧତା' ଶୀର୍ଷକ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ :

"68. 1996 ଅଧିନିୟମ "ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରେ ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ତିମ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଏ । ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଧାରା 2 (c) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି । ଧାରା 31 ର ଉପଧାରା (6) ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରେ । ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏପରି ନୁହେଁ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦିଆଯାଇପାରିବ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବିଷୟ ଉପରେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କରାଯାଏ ।

69. ବିଦ୍ୱାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିକଶିତ କରିଥିଲେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପକ୍ଷମାନେ ପ୍ରଥମେ କେତେକ ବିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜକୁ ସମାଧାନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିବେ । ଯେପରି ବିଦ୍ୱାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ, ସେ କିଛି ଦାବିକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଥିଲେ । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର

ଆଶା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ କେତେକ ଦାବି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ, ଓଏନଜିସି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଏଥିରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ପକ୍ଷମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମାଧାନରେ ପହଞ୍ଚିବେ । କେତେକ ଦାବି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତତା ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଥିବାବେଳେ, କେତେକ ଦାବି ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ବିଦ୍ୱାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇପାରିବେ । ଯଦି ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମସ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଭାବାର୍ଥ ପାଇଁ 1996 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 (c) ଅନୁଯାୟୀ ପରିକଳ୍ପିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ସଂଜ୍ଞାର ଉତ୍ତର ଦିଏ, ତେବେ ଏହା ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବ । ବାସ୍ତବରେ, ଉକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବୈଧତା ଉପରେ ବି.ଏସ୍.ସି.ଏଲ୍. ମଧ୍ୟ ଆପତ୍ତି କରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥିଲା ।

70. ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବି.ଏସ୍.ସି.ଏଲ୍. ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଉଠାଇନଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅଣଦେଖା କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଆବେଦନରେ ସେହି ପ୍ରଭାବ ପାଇଁ ଏକ ଆଧାର ମଧ୍ୟ ନିଆଯାଇ ନାହିଁ । ତଥାପି, ଆମେ ଶ୍ରୀ ମିତ୍ରାଙ୍କ ଏହି ଯୁକ୍ତିରେ ସହମତ ନୁହଁ ଯେ ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଫଇସଲା ସହିତ ସଦୃଶ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ବିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ସମସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ, ଯାହା ଏପରି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟ-ବସ୍ତୁ ଅଟେ । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିପାରିବା ଯେ କେତେକ ମଧ୍ୟସ୍ଥି "ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ "ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଚରିତ୍ରରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରୁ ଯେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଚାମ୍ବର ଅଫ୍ କମର୍ସର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ, ସାଧାରଣତଃ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସ୍ଥାନରେ "ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବି.ଏସ୍.ସି.ଏଲ୍. କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପକ୍ଷପାତିତା ହେଉନାହିଁ । ଆମେ କହିପାରିବା ଯେ ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏବଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉଭୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରିବାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅଟେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ରାୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଉଛି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ।

16. ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଉଲ୍ଲିଖିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ପରୀକ୍ଷିତ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଯେହେତୁ ବିଦ୍ୱାନ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାମଲାର ଫଏସଲା କରିଛନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ସୀମା ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଶେଷରେ 23 ଜୁଲାଇ, 2015 ତାରିଖର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 (1) (c) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏକ

"ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଏବଂ "ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା ।

17. ତଥାପି, ଶ୍ରୀ ସିହ୍ନା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ 2015 ଜୁଲାଇ 23 ତାରିଖର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବାରୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ, ଏବଂ ଯେହେତୁ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଧାରା 16 ର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁସରଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରଥମେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡିବ, ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥିର ହେବା ପରେ ହିଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଆଇନରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ରେ ତାହାକୁ *କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍-କମ୍ପେଟେଂଜ୍* ନୀତି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ଯଥା ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିଜ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରିବ । ଏକ ସମୟରେ, ନିୟମ ଥିଲା ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଏକ ରାଜିନାମାର ଉତ୍ସରୁ ଆସିଥିବାରୁ, ଚୁକ୍ତିରେ ଥିବା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଖଣ୍ଡର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ବୈଧତା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହା *କୋମ୍ପେଟେଂଜ୍* ନୀତିକୁ ବାଟ ଦେଖାଇଥିଲା, ଯାହାକୁ UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16, ଯାହା ଉପରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 ଆଧାରିତ, ନିମ୍ନମତେ ପଠନ କରାଯାଏ :

> **"ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16. ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା**
>
> (1) ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ସମେତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିଜ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରେ । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଖଣ୍ଡ ଯାହା ଏକ ଚୁକ୍ତିର ଅଂଶ ଗଠନ କରେ, ତାହାକୁ ଚୁକ୍ତିର ଅନ୍ୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଚୁକ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେ ଚୁକ୍ତିଟି ଅବୈଧ ଏବଂ ବ୍ୟର୍ଥ, ଆଇନତଃ ନ୍ୟାୟିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଖଣ୍ଡର ଅବୈଧତାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ ନାହିଁ ।
>
> (2) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନଥିବା ଏକ ଆବେଦନ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ବିବୃତି ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ଉତ୍ତୋଳିତ ହେବ ନାହିଁ । କୌଣସି ପକ୍ଷ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ଏପରି ଆବେଦନ କରିବାକୁ ବାରଣ କରାଯାଇନାହିଁ । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ପରିସରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ଏକ ଆବେଦନକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ ଏହାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ପରିସର ବାହାରେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଉଠାଯିବ । ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ଯଦି ଏହା ବିଳମ୍ବକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି ।

(3) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦର ପାରା (2) ରେ ସୂଚିତ ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରଶ୍ନ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି । ଯଦି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରଶ୍ନ ଭାବରେ ରାୟ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି, ତେବେ ସେହି ରାୟର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପାଇବାର ତିରିଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ କୌଣସି ପକ୍ଷ ଅନୁରୋଧ କରିପାରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କୌଣସି ଆବେଦନର ବିଷୟ ହେବ ନାହିଁ; ଏହିପରି ଅନୁରୋଧ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବାବେଳେ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଜାରି ରଖିପାରିବେ ଏବଂ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦେଇପାରିବେ ।

18. UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନ ରେ ସୂଚିତ ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାରଣର ବିବରଣୀକୁ ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି :

"3. ଯଦିଓ ଉକ୍ତ UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ସେମାନେ ଉପଯୁକ୍ତ ସଂଶୋଧନ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିକରଣ ଉପରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ପାଇଁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । ଉକ୍ତ UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଘରୋଇ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା, ବିଦେଶୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଆପୋଷ ମିଳାମିଶା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ବିଲ୍ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

19. ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଧାରା 16 (1) ରୁ (4) UNCITRAL ଆଦର୍ଶ ଆଇନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 ଉପରେ ଆଧାରିତ । *କମ୍ପେଟେଂଜ୍* ନୀତି ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା *ବୈଧତା* ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆପତ୍ତି ଉପରେ ବିନିର୍ଣ୍ଣୟର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଅଧିକାରିତା ସହିତ ଜଡିତ । ଧାରା 16 (1) ର ଭାଷାରେ ଯାହା ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ଅଧିକାରିତା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରନ୍ତି, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଏହା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ବିବାଦର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବ କି ନାହିଁ ।

20. ଏଠାରେ ପୁଣି ଥରେ, 1996ରେ ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ । ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 ଏବଂ 31 ନିମ୍ନରେ ପଠନ କରାଗଲା :

"30 ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନିଜ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମ କରିବାର କ୍ଷମତା । -

(1) ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହମତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ମୂଳ ଅଧିକାରିତା ଉପରେ ଶାସନ ନେଇପାରେ, ଅର୍ଥାତ୍ -

(a) ଏକ ବୈଧ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାଜିନାମା ଅଛି କି ନାହିଁ,

(b) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଗଠିତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ; ଏବଂ

(c) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାଜିନାମା ଅନୁଯାୟୀ କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ।

(2) ଏପରି କୌଣସି ନିୟମକୁ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ସମୀକ୍ଷାର କୌଣସି ଉପଲବ୍ଧ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଏହି ଭାଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ ।

31 ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ମୂଳ ଅଧିକାରିତା ଉପରେ ଆପତ୍ତି । - (1) କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ମୂଳ ଅଧିକାରିତାର ଅଭାବ ଥିବା ଏକ ଆପତ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଅଧିକାରିତା ଆପତ୍ତି କରୁଥିବା କୌଣସି ମାମଲାର ଗୁଣବତ୍ତା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କୌଣସି ପକ୍ଷ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତି କରିଥିବା କିମ୍ବା ନିଯୁକ୍ତିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବା କାରଣରୁ ଏଭଳି ଆପତ୍ତି ଉଠାଇବାରେ କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ବାରଣ କରାଯାଇନାହିଁ ।

(2) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାର ମୂଳ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଛନ୍ତି, ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ ଥିବା ମାମଲାର ଅଭିଯୋଗ ଆସିବା ପରେ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ତାହା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

(3) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉପଧାରା (1) କିମ୍ବା (2) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସମୟ ପରେ ଏକ ଆପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ଯଦି ସେ ବିଳମ୍ବକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବେ ।

(4) ଯଦି କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ମୂଳ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ନିଆଯାଏ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନିଜ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶାସନ ନେବାର କ୍ଷମତା ଥାଏ, ତେବେ ଏହା - (a) ଅଧିକାରିତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିୟମ, କିମ୍ବା (b) ଏହାର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଥିବା ଆପତ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ସମାଧାନ କରିବା । ଯଦି ପକ୍ଷମାନେ ସହମତ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ମାର୍ଗକୁ କରିବା ଉଚିତ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

(5) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏବଂ ଯଦି ପକ୍ଷମାନେ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି, ଧାରା 32 (ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରାଥମିକ ବିଷୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ) ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ କରାଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିପାରିବେ ।

ମେସର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫାର୍ମର୍ସ ଫର୍ଟିଲିଜର କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ମେସର୍ସ ଭଦ୍ର ଉତ୍ପାଦ [ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆର୍. ଏଫ୍. ନରିମାନ]

ଏହି ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରନ୍ତି ଯେ *କୋମ୍ପେଟେଂଜ* ନୀତି, ଯାହା 1996 ର ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଅନୁସରଣ କରାଯାଏ, ତାହା ହେଉଛି ଧାରା 16 ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ "ଅଧିକାରିତା" ତିନୋଟି ଜିନିଷ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି : (1) ଏକ ବୈଧ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାଜିନାମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅଛି କି ନାହିଁ ; (2) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଗଠିତ ହୋଇଛି କି ; ଏବଂ (3) ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡିକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ରାଜିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ହେବା ଉଚିତ **।**

21. ସେହି "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ହେଉଛି ଅନେକ ଚରିତ୍ରର ଏକ ଆବରଣ, ଏବଂ ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦଟି କେଉଁ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ତାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଶାଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, ଏହା ଭଲ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି **।** ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଅର୍ଥରେ, **ସରକାରୀ ନ୍ୟାସୀ ବନାମ ସଚିନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଚାଟାର୍ଜୀ,** (1969) 3 ଏସ.ସି.ଆର. 92 ରେ 99 ରେ, "ଅଧିକାରିତା" କୁ କୁହାଯାଇଛି :

> "*ସୁଖଲାଲ ବନାମ ତାରା ଚାନ୍ଦ* [(1905) ଆଇ.ଏଲ୍.ଆର୍. 33 Cal 68] ମାମଲାରେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠକୁ ପଠାଇବା ଆଦେଶରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ମାମଲାର *ଶୁଣାଣି ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରିତାକୁ କ୍ଷମତା ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରେ, ଏହା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷମତାକୁ ବିଚାର କରିବେ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର କରିବେ* : ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଅଧିକାରିତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି *ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାୟର ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ କିମ୍ବା ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାରିତା କରିବାକୁ ପଡିବ* **।** ପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ସନ୍ନିବେଶିତ ଘଟଣାର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଦ୍ୱାରା 'କ୍ଷେତ୍ରାଧିକରିତା' ଶବ୍ଦକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଅନେକ ଥର ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାଶ କରେ, ଯାହା *'ଆଇନ ଏବଂ ତଥ୍ୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣିବା ଏବଂ ସ୍ଥିର କରିବାର କ୍ଷମତା'* ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ଏହି କ୍ଷମତା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ସଂଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି ଏବଂ 'ମମଲାଗୁଡିକର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି' ; "*ଆଇନଗତ ବିବାଦର ଶୁଣାଣି ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର କ୍ଷମତା* ',' ମକଦ୍ଦମାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦରେ ବିଷୟ-ବସ୍ତୁ ଶୁଣିବା ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର କ୍ଷମତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା; ' 'ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଶୁଣାଣି, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ରାୟ ଶୁଣାଇବାର କ୍ଷମତା ; ' ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାମଲାର ଶୁଣାଣି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ରାୟଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ; 'ତଥ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା, ଆଇନ ଲାଗୁ କରିବା, ରାୟ ଘୋଷଣା କରିବା ଏବଂ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର କ୍ଷମତା **।**"

(କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି, ମୁଖାର୍ଜୀ, **'ହିରଦୟ ନାଥ ରାୟ ବନାମ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ଶର୍ମା** ଆଇ.ଏଲ.ଆର. 68 କ୍ୟାଲ 138 ମାମଲାରେ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠ ପାଇଁ କହିଛନ୍ତି)

22. **ଇଟ୍ଟାଭିରା ମଥାଇ ବନାମ ବର୍କି ବର୍କି,** (1964) 1 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 495 ରେ 501-503 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ତମାଦି ଉପରେ ଏକ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ଏବଂ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ସେଥି ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁସାରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରିଥିଲେ :

"ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପାଇକେଡ଼ିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରଥମ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ହେଉଛି ଯେ ଅନନ୍ତ ଆୟେର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାମଲିଙ୍ଗ ଆୟେରଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଇଚ୍ଛିଆବୀରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ହାଇପୋଥେକେସନ୍ ବଣ୍ଡ ଉପରେ କରାଯାଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା OS No. 59/1093 ରେ ଡିକ୍ରି ଏକ ଅସିଦ୍ଧି ଥିଲା କାରଣ ମକଦ୍ଦମା କରିବା ସୀମା ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ଥିଲା। ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ସମୟ ସୀମା ପୁରିଯାଇଥିବା ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି, ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଏହି ତର୍କବିତର୍କକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବା କଷ୍ଟକର ଯେ ଫଇସଲାକୁ ଏକ ଆସିଦ୍ଧ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମକଦ୍ଦମାରେ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ । ଯଦି ମକଦ୍ଦମାର ମିଆଦ ପୁରିଯାଇଥିଲା, ତଥାପି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ଫଇସଲା କରନ୍ତି, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ତେଣୁ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଆଗତ କରି ଫଇସଲାଟିକୁ ବାତିଲ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଭଲ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି ଯେ ମକଦ୍ଦମାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏବଂ ଏହାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଧିକାରିତା ଥିବା ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯଦିଓ ସଠିକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ବାଧ, ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ନେଇପାରନ୍ତି; ଏବଂ ସେ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଏମିତି କିଛି କରିବେ ନାହିଁ ଯାହା କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ । ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା ଏବଂ ପକ୍ଷ ଉପରେ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, କେବଳ ମକଦ୍ଦମାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ଏହା ଏକ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ସେ ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଯେପରି ଅନେକ ସମୟରେ କୁହାଯାଇଛି, ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା ରହିଛି ଠିକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା କିମ୍ବା ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏବଂ ଯଦିଓ ସେମାନେ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଫଇସଲାକୁ ଅସିଦ୍ଧି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେବେ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଆମକୁ *ମକବୁଲ ଅହମ୍ମଦ ବନାମ ଓଙ୍କାର ପ୍ରତାପ ନାରାୟଣ ସିଂହ* [ଏ.ଆଇ.ଆର. (1935) ପି.ସି. 85] ମାମଲାରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦର ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ସୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବାଧ ଯେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମକଦ୍ଦମା ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା କି ନାହିଁ, ଯଦି *ଏହା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି,*

> *ତେବେ ସେ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର* ବାହାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲା ତାହା କେବଳ ଏହା କହେ ଯେ ସୀମା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ଅଲଂଘନୀୟ ଏବଂ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଏବଂ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଯଦିଓ ସୀମାବଦ୍ଧତାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆବେଦନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ ଏହା କହି ନାହିଁ ଯେ, ଯେଉଁଠି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ସେଠାରେ ସେ ବିନା ଅଧିକାରିତାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଯଦି ଏହା ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଏହା କେବଳ ଆଇନର ତ୍ରୁଟି କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଆଇନର ତ୍ରୁଟିକୁ କେବଳ ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇପାରିବ । ଯଦି ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ସେହି ତ୍ରୁଟିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନ ନିଅନ୍ତି, ତେବେ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଇସଲାକୁ ଭଲ ବୋଲି ଧରାଯିବ ଏବଂ ଅସିଦ୍ଧି ଆଧାରରେ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିବ ନାହିଁ ।

23. ଶବ୍ଦର ଏହି ଅର୍ଥରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16ରେ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ବାସ୍ତବରେ, **ଏନ୍.ଟି.ପି.ସି.** (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ 460-46 ରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ, ଧାରା **16** ଏବଂ 37 କୁ ବାତିଲ କରିବା ପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ :

> "10. ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆବେଦନ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 37 ଅନୁଯାୟୀ ସିଧାସଳଖ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୋଷଣୀୟ କି ନୁହେଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନ ଉପରେ ଆମେ ବିଚାର କରିଛୁ ଏବଂ ପ୍ରତି ଦାବି ଏବଂ ଆଂଶିକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପରେ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଧିକାରିତାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 37 ଅନୁଯାୟୀ ସିଧାସଳଖ ଆବେଦନ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଧାରା 37 ର ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନ କେବଳ ସେତେବେଳେ ହେବ ଯେତେବେଳେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (2) ଏବଂ (3) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଧାରା 16 (2) ଏବଂ (3) କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ପ୍ରୟୋଗ ସହିତ ଜଡିତ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଆବେଦନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଦାବି ପୂରଣ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ନିଆଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା ଏହି ତଥ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନଥିଲା ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନଥିଲା, ଏହା ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଥିଲା ଯେ ପ୍ରତି-ଦାବିର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଆଉ ସାଧାରଣ କାରଣ ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନଥିଲା ଯେ ପ୍ରତି-ଦାବି 1 ରୁ 10 ରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ତା 6-4-2000/7-4-2000 ରିଖ ବୈଠକର ବିବରଣୀରେ ସମାଧାନ ହୋଇସାରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅଭିଲିଖିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଥମ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଚୁକ୍ତିନାମାରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ

କରାଯିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରଶ୍ନ କିପରି ଜଡ଼ିତ ଥିଲା ତାହା ଆମେ ବୁଝିବାରେ ବିଫଳ ହେଉଛୁ । ବାସ୍ତବରେ ଏହା ଏହି ତଥ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଥିଲା ଯେ ସମଗ୍ର ପ୍ରତିଦାବି ପୂର୍ବରୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇସାରିଛି ଏବଂ ବୈଠକରେ ସମାଧାନ ହୋଇଛି ଯେ ଏହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା ଯେ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗର ସମାଧାନ ବାକି ନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଦାବିକୁ ବିରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ଥିଲା, ତାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ବରଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଏହା କେବଳ 6-4-2000/7-4-2000 ତାରିଖର ବୈଠକର ବିବରଣୀ ସହିତ ପ୍ରତିଦାବିକୁ ବିଚାର କରିବା ପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ତେଣୁ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସିଧାସଳଖ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଧିକାରିତାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିଲା ।

ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ କଥା ହେଉଛି, ଏକ ଅଲଗା ସହମତି ରାୟରେ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ପି.କେ. ବାଲାସୁବ୍ରମଣ୍ୟନ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ:

"17. ବୃହତ୍ତର ଅର୍ଥରେ, ଏକ ଦାବିର ନିହିତ ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇପାରେ । ଏପରିକି ତମାଦି ହୋଇଥିବା ଦାବିକୁ ଖାରଜ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏକ ଅର୍ଥରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରେ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଦାବିକୁ ତମାଦି ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ଖାରଜ କରାଯାଏ, ଏହା ଏକ ଅର୍ଥରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏକ ମାମଲା ହେବ ଯେ ଦାବିର ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ଭିତରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମନା କଲେ । *ପାଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ ଧୋନି ଚୌଗୁଲେ ବନାମ ମାରୁତି ହରି ଯାଦବ* [ଏ.ଆଇ.ଆର୍. 1996 ଏସ୍.ସି. 153 (1996) 1 ଏସ୍.ସି.ଆର୍. 102] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଯେ :

> "ଏହା ଭଲ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି ଯେ ତମାଦିର ଆବେଦନ କିମ୍ବା ନିର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟର ଆବେଦନ ହେଉଛି ଆଇନର ଏକ ଆବେଦନ ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଜଡିତ । ପକ୍ଷଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତାକୁ ବାଦ ଦେଇଦବ, ଏବଂ ତେଣୁ, ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଜଡିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 115 ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସେ ।

ତେଣୁ, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅର୍ଥରେ, ଏକ ଦାବିର ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାର ଏକ ମାମଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

18. "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଅନେକ ରଙ୍ଗର ଏକ ଶବ୍ଦ । ଯେଉଁଥିରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ, ସେଥିରୁ ଏହାର ରଙ୍ଗକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 କୁ ଦେଖିବା, ଆମେ ପାଇବା ଯେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ହେଉଛି ଗୋଟିଏ, ଯାହା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିଜ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶାସନ କରିବାର କ୍ଷମତା ସହିତ ଜଡିତ । *ଏସ୍.ବି.ପି. ଏବଂ କୋ. ବନାମ ପଟେଲ ଇଞ୍ଜି. ଲିମିଟେଡ଼.* [(2005) 8 ଏସ.ସି.ସି. 618] ଏକ ଅର୍ଥରେ ଧାରା 16ରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରଖିଥିଲେ, ଯେଉଁଠି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 (6) ଅନୁଯାୟୀ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ସୂଚିତ ନକରି ଚୁକ୍ତିର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପକ୍ଷମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 (6) ର ସହାୟତା ବିନା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଗଠନ କରିଥିଲେ, ତଥାପି ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କିମ୍ବା ବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଉପରେ ରାୟ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାର ଅଧିକାରିତା ସମେତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାର ଅଧିକାର ସେମାନଙ୍କର ଅଛି । ତେଣୁ ଏହା ନିୟମ କରାଯାଇପାରିବ ଯେ କୌଣସି ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମା ବିଦ୍ୟମାନ ନଥିଲା, ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମା ବୈଧ ନୁହେଁ, କିମ୍ବା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜିନାମା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଏହା ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାବି ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲା । ଉପଧାରା (5) ଅନୁଯାୟୀ, ଆବେଦନ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର ଦାୟିତ୍ୱ ଏହାର ରହିଛି ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥାଏ, ସେଠାରେ ଏହା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଜାରି ରଖିପାରିବେ ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ । ଉପଧାରା (6) ଅନୁଯାୟୀ, ଏପରି ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଏହିପରି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରିବା ସମୟରେ, ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ ଯେ ଏହାକୁ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏହାକୁ ପାରିତ କରିବାରେ ସେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାରିତା ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସେତେବେଳେ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହୁଅନ୍ତି । ଧାରା 16 ର ବିଭିନ୍ନ ଉପ-ଧାରା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହିଁ ଜଣକୁ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏବଂ ଆବେଦନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିସରକୁ ବୁଝିବାକୁ ପଡିବ । ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆପତ୍ତିକୁ ବାତିଲ କରିବା ପରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାରିତ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୁଅନ୍ତି, ଧାରା 16 ର ଉପଧାରା (6) ରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସେହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ, ଯଦି ସମ୍ଭବ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ପଡିବ । କିନ୍ତୁ, ଯଦି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାକୁ ମନା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପାରିତ କରିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଖାରଜ କରନ୍ତି, ତେବେ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ବିନା ପକ୍ଷ ପୀଡ଼ିତ ନୁହେଁ । ଧାରା 37 (2) ଏହିପରି ଏକ

ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ ଜଡିତ । ଯେଉଁଠାରେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅନୁପସ୍ଥିତି କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ସୀମା ବାହାରେ ଥିବା ଦାବି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ଅଧିକାରିତା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଦାବିର ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ମନା କରେ, ଏକ ସିଧାସଳଖ ଆବେଦନ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଧାରା 16 ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 37 (2) (a) ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦବିନ୍ୟାସ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 37 (2) (a) ଦ୍ୱାରା ଯାହା ସିଧାସଳଖ ଆବେଦନଯୋଗ୍ୟ କରାଯାଇଛି ତାହା କେବଳ ଅଧିକାରିତାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଆବେଦନର ଗ୍ରହଣ କରିବା କିମ୍ବା ଅଧିକାରିତାର ଅତ୍ୟଧିକ ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଆଗକୁ ବଢିବାକୁ ମନା କରିବା ।

19. ଏକ ମାମଲାରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ପ୍ରତିଦାବିକୁ ସୂଚିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ମୁକାବିଲା କରାଯାଏ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦର ସମାଧାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତିଷ୍ଠି ପାରୁନଥିବା ପ୍ରତିଦାବିର ଏକ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ଏହାକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ମନା କରିବାର ମାମଲା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଏକ ଦାବି ଅଚଳ ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ କରିବାକୁ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବୈଧ କାରଣ ପାଇଁ ଦାବି ପୋଷଣୀୟ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଦାବି ତମାଦି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ସମସ୍ତ ଦାବିର ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏବଂ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ କେବଳ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ର ଆଶ୍ରୟ ନେଇପାରିବେ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଉପଲବ୍ଧ ଯେକୌଣସି ଆଧାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ସଫଳ ହେବାକୁ ପଡିବ । ତାଙ୍କର ଦାବିର ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ମନା କରି ସେହି ପକ୍ଷ ଯେଉଁ ସ୍ଥିତି ଗ୍ରହଣ କରିବେ ତାହା ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ଆବେଦନକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ଯେ ଦାବି ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାରିତା ଏହାର ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (2) ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସେ ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 37 (2) (a) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।" (ପୃଷ୍ଠା 463-464 ରେ)

24. ଏହି ରାୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରସଙ୍ଗର ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଏବଂ ଆମର ସମ୍ମାନଜନକ ସହମତି ଅଛି । ତେବେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ରାୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥରେ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908ର ଧାରା 115 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ତ୍ରୁଟି, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ସହିତ ଜଡିତ, *ନିର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟବସ୍ତୁ* ଏବଂ ସୀମା ସହିତ ଜଡିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥିଲା । [**ପାଣ୍ଡୁରାଙ୍ଗ ଧୋନି ଚୌଗୁଲେ ବନାମ ମାରୁତି ହରି ଯାଦବ** (1966) *1 ଏସ.ସି.ଆର.* 102, 107 ରେ ଦେଖନ୍ତୁ] ।

ମେସର୍ସ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫାର୍ମର୍ସ ଫର୍ଟିଲିଜର କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ

ମେସର୍ସ ଭଦ୍ର ଉତ୍ପାଦ [ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆର୍. ଏଫ୍. ନରିମାନ]

25. ଏହି ରାୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା **ଆନିସ୍ମିନିକ୍ ବନାମ ବିଦେଶୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆୟୋଗ** (1969) 2 ଏ.ସି. 147 ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପ୍ରଶାସନିକ ଆଇନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ୍ତବରେ ସମସ୍ତ "ଆଇନର ତ୍ରୁଟି" "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକରିତାର ତ୍ରୁଟି" କରିଥିଲା ଏବଂ ଏମ.ଏଲ. ସେଠୀ ବନାମ ଆର.ପି. କପୁର, (1972) 2 ଏସ.ସି.ସି. **427 ରେ 435 ରେ ନିମ୍ନମତେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା** କରାଯାଇଥିଲା :

"...... ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାରେ ହାଉସ୍ ଅଫ୍ ଲର୍ଡସର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠଙ୍କ ନ୍ୟାୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦର୍ଶାଏ ଯେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର "ଅଭାବ" ଏବଂ "ଅତ୍ୟଧିକତା" କେତେ ପରିମାଣରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଛି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଆମେ "ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର" ର ପାରମ୍ପାରିକ ଧାରଣାଠାରୁ କେତେ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଛୁ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନ୍ୟାୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରଭାବ ହେଉଛି ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଆଧିକାରିକ ତ୍ରୁଟି ଏବଂ ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ପ୍ରାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ ବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହ୍ରାସ କରିବା । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବ୍ୟବହାରିକ ପ୍ରଭାବ ହେଉଛି ଯେ ଆଇନର କୌଣସି ତ୍ରୁଟିକୁ ଆଧିକାରିକ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ଏହା ବିପଜ୍ଜନକ ଭାବରେ ଏହା କହିବା ନିକଟତର ହୋଇଥାଏ ଯେ ଯଦି ନିଷ୍ପତ୍ତିଟି ଆଇନରେ ଠିକ୍, ତେବେ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏହା ଭୁଲ୍, ତେବେ ତାହା ନାହିଁ । ଏକ ବିଧାନର ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଭୁଲ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ "ଏପରି ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଧାର କରି ଯାହା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର କାରବାର କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ ", "ଏକ ଅନୁଚିତ ସର୍ତ୍ତ ଲାଗୁ କରିବା" କିମ୍ବା "ନିଜକୁ ଏକ ଭୁଲ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରିବା" ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ମାମଲାରେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ମତ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ବାସ୍ତବରେ କୌଣସି ସୀମା ନଥିବା ଆଇନଗତ ତ୍ରୁଟି ସହିତ ଛାଡିଦିଆଯାଇଥାଏ । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅଧିକତା ଅଛି କି ନାହିଁ କିମ୍ବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ତ୍ରୁଟି ଅଛି ତାହା କେବଳ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନକାରୀ ବିଧାନକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହା ସାମାନ୍ୟ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଦେବ । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେତେ ଅକ୍ଷାଂଶକୁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ଏହା କେବଳ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ଥିବା ରାୟ ହୋଇପାରେ (ଏଚ୍.ଏନ୍.ଆର୍. ୱାଡେ, "ଆନିସ୍ମିନିକ୍ ମାମଲାର ସାମ୍ବିଧାନିକ ଏବଂ ପ୍ରଶାସନିକ ଦିଗ"କୁ ଦେଖନ୍ତୁ । *ଆଇନ ତ୍ରୈମାସିକ ସମୀକ୍ଷା,* ଖଣ୍ଡ 85, 1969, ପୃ. 198) । ଏହା କାହିଁକି ଯେ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କିମ୍ବା ନିର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏକ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି କୁ ଏକ ଆଧିକାରିକ ତ୍ରୁଟି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପୁନରୀକ୍ଷଣରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ହେବାର ବାଧିତ ଥିଲା ? ଏହା ବୁଝିବା ଟିକେ କଷ୍ଟସାଧ ଯେ ତମାଦି କିମ୍ବା ନିର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏକ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିପରି ଆଦ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ହଟାଇଦେବ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଏକ ଫଏସଲାକୁ ପାର୍ଶ୍ୱିକ ଆକ୍ରମଣ

ପାଇଁ ଅସିଦ୍ଧି ରୂପ ବାଧିତ କରିବ । ଏହାର କାରଣ କେବଳ ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ଆଇନର ତ୍ରୁଟିକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ବ୍ୟତୀତ ତ୍ରୁଟିର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ମାନଦଣ୍ଡ ନାହିଁ ।

26. ସେହିପରି, **ହରି ପ୍ରସାଦ ମୁଲଶଙ୍କର ତ୍ରିବେଦୀ ବନାମ ଭି.ବି. ରାଜୁ** (1974) 3 ଏସ.ସି.ସି. 415 ରେ 423-424 ରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ପୁଣିଥରେ ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ଏବଂ **ଅନିସ୍ମିନିକ** (ସୁପ୍ରା)ରେ ମିଳିଥିବା ଅଧିକାରିତାର ତ୍ରୁଟି ମଧ୍ୟରେ ରେଖାଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ୱଷ୍ଟତାକୁ ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି :

"ଯଦିଓ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା କିମ୍ବା କ୍ଷମତାର ଅଭାବ ଏବଂ ଏହାର ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଜନ ରେଖା *ଆନିସ୍ମିନିକ୍ ମାମଲା* [(1967) 3 WLR 382] ରେ ହାଉସ ଅଫ୍ ଲର୍ଡସର ନିଷ୍ପତ୍ତି ସହିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ହୋଇଯାଇଛି, ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପୋଛି ଦିଆଯାଇଛି । କେତେବେଳେ କ୍ଷମତାର ଅଭାବ ରହିଛି ଏବଂ କେତେବେଳେ ଏହାର ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରୟୋଗ ହେଉଛି ତାହା କହିବା ପାଇଁ ଏକ ସବିଶେଷ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଅସୁବିଧା ବିଷୟରେ ଆମେ ଅବଗତ ଅଛୁ । ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି କାରଣ "ନ୍ୟାୟପାଳିକା" ଶବ୍ଦଟି ଏକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରସଙ୍ଗରୁ ଏହାର ରଙ୍ଗ ନେଇଥାଏ, (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଡିପ୍ଲକଙ୍କ *ଆନିସ୍ମିନିକ୍ ମାମଲାରେ* ପୃଷ୍ଠା 394 ରେ ଦେଖନ୍ତୁ) । ଯେତେବେଳେ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ "ଶୁଦ୍ଧ" ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ବିନ୍ଦୁରେ ଆଧିକାରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ହ୍ରାସ କରିବ, ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏକ ଅଧିକ ଉପଯୋଗୀ ଆଇନଗତ ଧାରଣା ଆସିପାରେ, ଯଦିଓ ଆଇନର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଢାଞ୍ଚା ଏହାର କିଛି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିସାମ୍ୟ ହରାଇପାରେ । "ନିମ୍ନରେ ନ୍ୟାୟିକ ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅଧିକାରର ଧାରଣାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ତର୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତି ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ" । [ଏସ୍.ଏ. ସ୍ମିଥ୍ "ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ନ୍ୟାୟିକ ସମୀକ୍ଷା", ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ, ପୃଷ୍ଠା ୨୪] ଏବଂ 1950 ଏବଂ 1951 ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିବା ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ, ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ନିର୍ବାଚନ ତାଲିକାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାଧାରଣ ବାସିନ୍ଦାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏକ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏକ ଆଧିକାରିକ ତ୍ରୁଟି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଯାହା ଏକ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କିମ୍ବା ଏକ ନିର୍ବାଚନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ନ୍ୟାୟିକ ଭାବରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ ।

27. **ଆଇ.ଟି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ସିଗ୍ନୋଡ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ଼ ବନାମ ସି.ସି.ଇ.** (2004) 3 ଏସ.ସି.ସି. 48, 74ରେ, ଶ୍ରୀ ସିହ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୃଢ ଭାବରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଏକ ମାମଲା, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅବକାରୀ ଅଧିନିୟମ, 1944 ର ଧାରା 11A ଅନୁଯାୟୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି :

"69. ତମାଦିର ପ୍ରଶ୍ନ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ତଥ୍ୟର ସନ୍ଧାନ ଏକ ଆଧିକାରିକ ତଥ୍ୟ ହେବ । ଏପରି ଏକ ଆଧିକାରିକ ପ୍ରଶ୍ନ ସେଥିରେ ଜଡିତ ଉଭୟ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଆଇନକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସ୍ଥିର କରାଯିବ । ଆମ ମତରେ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ, ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନକରି ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି, ବିଶେଷ କରି, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ତଥ୍ୟର ଫଳାଫଳର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ସକରାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଜଡିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଏପରି ସ୍ୱଳ୍ପ-କର ଠକେଇ, ସଂଯୋଗ, ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭୁଲ ବିବୃତ୍ତି କିମ୍ବା ତଥ୍ୟକୁ ଦମନ କରିବା ଦ୍ୱାରା, ସୀମାର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଅବଧିକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା ଏବଂ ପ୍ରସଙ୍ଗର ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିୟମ 10 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା ।

28. କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅବକାରୀ ଅଧିନିୟମ, 1944 ର ଧାରା 11A ର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ , ସ୍ପଷ୍ଟତଃ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ କେବଳ ବିବାଦର ସତ୍ୟାସତ୍ୟତା ଉପରେ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ କିଛି ହେବ । ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 (ଯେମିତିକି ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ନିବେଶିତ)ର ଧାରା 9A ଅନୁଯାୟୀ ନିକଟରେ ଏକ ରାୟରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ **ଫୋରଶୋର କୋପ. ହାଉସିଂ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ଼ ବନାମ ପ୍ରବୀଣ ଡି. ଦେଶାଇ** (2015) 6 ଏସ.ସି.ସି. 412 ରେ, ଧାରା 9A ରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର *ପୂର୍ବ ରାୟକୁ* ଅଣଦେଖା କରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଯଦିଓ ଇଟାଭିରା (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠର ରାୟ ବିଚାରପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ *ମଧୁର ଜଣଙ୍କ* ତର୍କ ଉଲ୍ଲେଖ କରି, ଶେଷ ଭାଗରେ, ଏହି ରାୟ ଆଦୌ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଯାହାବି ହେଉ, ସେହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଧାରା 9A ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଥିଲା, ଯାହା ଯେତେବେଳେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 ର ଆଦେଶ XIV ସହିତ ଅସମତା ହୋଇଗଲା, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ **ପାଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ** (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ "କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର" ର ବ୍ୟାପକ ଧାରଣାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ କରିଥିଲା ।

29. ତେଣୁ ଆମ ମତରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ 2015 ଜୁଲାଇ 23 ତାରିଖର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯାହା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିବାରୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ପୃଥକ ଭାବେ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଏପରି ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଯାହା ଧାରା 16 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନିଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ସହିତ ଜଡିତ ନୁହେଁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (5) ଏବଂ (6) ର ଅଭ୍ୟାସକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ । ଏହା କହିବା ପରେ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ସଂସଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ରେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ବିଚାର କରିପାରେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଏକତ୍ର କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହା

ଦ୍ୱାରା ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆପତ୍ତି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ପରେ କରାଯାଇପାରିବ । ଖଣ୍ଡିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭଳି ଖଣ୍ଡିତ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚର କାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

30. ତଦନୁସାରେ, ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ବାତିଲ କରିଦିଆଯାଇଛି । ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିକଟରେ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇପାରେ । ତେବେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଅଙ୍କିତ ଜ୍ଞାନ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

<u>ଭାଷାନ୍ତର :</u>

ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ , ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।